

Crynodeb

Mae'r diwydiant darlledu yn mynd trwy gyfnod o newid trawsnewidiol, wedi'i yrru gan ddatblygiadau technolegol sylweddol o ran sut mae cynnwys yn cael ei greu, ei ddosbarthu a'i wyllo. Mae'r newid o fformatau analog i ddigidol, a thwf rhyngryd cyflym iawn, wedi gweld gwasanaethau ffrydio ar-alw fel Netflix ac Amazon Prime Video yn cynnig dewis digysail i ddefnyddwyr, gyda hynny yn arwain at ostyngiad yn y niferoedd sy'n gwyllo sianeli teledu llinol traddodiadol. Mae'r holl setiau teledu clyfar a dyfeisiau cysylltiedig newydd wedi'i gwneud hi'n haws nag erioed i wylwyr gyrchu cynnwys ar-lein ar eu setiau teledu. Mae mwy a mwy ohonom yn gwyllo rhaglenni ar blatfformau digidol, yn gwrando ar radio trwy seinyddion clyfar, ac yn manteisio ar gynnwys o'n dewis yn hytrach na dilyn amserlen.

Mae darlledu yn chwarae rhan hanfodol o ran adlewyrchu a siapio hunaniaeth Gymreig fodern drwy ystod amrywiol o gynnwys teledu a radio, sy'n cwmpasu newyddion a materion cyfoes, drama, chwaraeon byw a digwyddiadau diwylliannol yn y Gymraeg a'r Saesneg. Yn y cyfamser, mae'r diwydiant darlledu yng Nghymru yn parhau i ddarparu cronfa gyfoethog o dalent ac arbenigedd sy'n cyfrannu at dwf a llwyddiant y sector ar lefel y DU ac, yn wir, ar lefel ryngwladol.

Gydol ein hymchwiliad, fe wnaethom ni nodi'r themâu a'r materion allweddol sydd angen mynd i'r afael â nhw i sicrhau bod darlledu yng Nghymru yn parhau i ffynnu. Felly, mae ein hadroddiad yn gwneud y casgliadau a'r argymhellion canlynol:

Darlledwyr Gwasanaeth Cyhoeddus

Mae darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus (PSB) y DU yn brwydro am sylw ar dudalen gyntaf unrhyw ddyfais arwyddocaol, boed yn ddyfais glyfar, yn deledu clyfar neu'n gonsol gemau.

Mae'r rheoliadau presennol yn hen ffasiwn am eu bod wedi'u cyfyngu i ganllawiau teledu electronig llinol traddodiadol ac nad ydynt yn berthnasol i setiau teledu ffrydio, ar-alw a theledu sy'n gysylltiedig â'r we. Bydd diffyg amlygrwydd cynnwys darlledu gwasanaeth cyhoeddus ar draws pob dyfais, yn enwedig platfformau digidol a ffrydio, yn golygu ei bod hi'n anodd i ddefnyddwyr ddod o hyd i'w hoff gynnwys mewn fformat ac iaith y maen nhw'n eu mwynhau. Mae'r cynigion a geir ym Mil y Cyfryngau drafft ar amlygrwydd yn hanfodol i lwyddiant parhaus darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yn yr unfed ganrif ar hugain. Rhaid i'r Llywodraeth gyflwyno Bil y Cyfryngau i Senedd San Steffan cyn gynted â phosibl yn y Sesiwn nesaf, sydd i fod i ddechrau ym mis Tachwedd 2023, a blaenoriaethu ei daith drwy'r ddau Dŷ.

Rhaid i ddarlledwyr gwasanaeth cyhoeddus foderneiddio er mwyn goroesi yn yr oes ddigidol. Rydym yn croesawu'r buddsoddiad gan ddarlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yn eu platfformau digidol, sydd ei angen o ystyried y gyfran gynyddol o bobl yng Nghymru sy'n eu defnyddio i wyllo rhaglenni darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus. Fodd bynnag, nid yw'n hawdd cael mynediad at gynnwys Cymreig ar y platfformau hyn, sy'n golygu ei bod hi'n anodd ei weld yng Nghymru ac ar hyd a lled y DU. Rydym yn galw ar ddarlledwyr gwasanaeth cyhoeddus i ddatblygu eu platfformau digidol ar frys i wella lefel eu personoli ar-lein a sicrhau bod rhaglenni lleol i Gymru a chynnwys Cymraeg ei iaith yn amlwg a hawdd eu cyrchu. Gofynnwn i ddarlledwyr gwasanaeth cyhoeddus adrodd i ni erbyn mis Mawrth 2024 ar eu cynnydd yn y maes hwn.

[Dyfodol darlledu Cymraeg](#)

Mae'n hanfodol bod darpariaeth Gymraeg yn parhau i dyfu yn y cyd-destun cyfryngau newidiol hwn, a'i bod yn rhan weladwy o'r system deledu yn y DU. Er ein bod ni'n croesawu'r setliad cyllido presennol sydd ar waith ar gyfer S4C, mae'n hanfodol bod gan y sianel fwy o

sicrwydd ynghylch ei chyllid hirdymor. Nodwn fod y Llywodraeth wedi cyhoeddi adolygiad o fodel ffi'r drwydded. Bydd gan hyn oblygiadau ar gyfer darlledu Cymraeg gan y BBC, a chyllid S4C yn y dyfodol. Yn ei hymateb i'r Adroddiad hwn, rhaid i'r Llywodraeth roi sicrwydd bod yr adolygiad yn cynnwys cyfeiriad at ddiogelu darlledu Cymraeg ei iaith.

Rydym yn croesawu'r buddsoddiadau gan Lywodraeth y DU mewn darpariaeth ddigidol ar gyfer S4C, ond mae maint y buddsoddiad sydd ei angen i sicrhau cynaliadwyedd darlledu Cymraeg yn yr hirdymor yn frawychus. Rydym yn poeni y bydd y chwyldro ehangach ym myd darlledu yn gadael S4C mewn sefyllfa fregus. Mae hefyd yn amlwg bod gan S4C berthynas gref gyda'r BBC, ac mae'r cysylltiadau hyn wedi eu gwella ymhellach gan ddibyniaeth S4C ar gyllid ffi'r drwydded ac ar BBC iPlayer fel y platfform amlycaf ar gyfer cynnwys digidol. Er mwyn sicrhau bod darlledu Cymraeg yn parhau i fynd o nerth i nerth, rydym yn argymhell gwell partneriaeth hirdymor rhwng S4C a'r BBC. Dylai hyn gynnwys mesurau diogelu o ran brand, golygyddiaeth ac annibyniaeth fasnachol S4C. Dylai'r bartneriaeth hon weithio tuag at gytundeb fframwaith hirdymor sy'n cefnogi S4C, gan roi'r buddsoddiad iddi allu cynhyrchu cynnwys digidol i gystadlu â gwasanaethau ffrydio. Dylai'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon oruchwylio'r bartneriaeth.

[Darlledu chwaraeon byw yng Nghymru](#)

Mae darlledu digwyddiadau chwaraeon o gryn ddiddordeb i'r cyhoedd. Mae'n dod â phobl at ei gilydd i rannu profiad ar y cyd, ac yn destun balchder mawr. Y perygl o roi chwaraeon y tu ôl i wal dalu yw na fydd unrhyw chwistrelliad tymor byr o arian ychwanegol yn cyrraedd chwaraeon llawr gwlad gyda hynny wedi'i wrthbwysu gan lai o ymwybyddiaeth a llai o gymryd rhan ym myd y campau yn y tymor hwy. Felly, dylai darlledu chwaraeon byw ymdrechu i gyrraedd y gynulleidfa ehangaf bosibl, a gyflawnir orau trwy ddarllediadau am ddim. Mae hyn

yn arbennig o wir ar gyfer undeb rygbi Cymru, sydd angen ailddarganfod ei henaid a cheisio cyrraedd y nifer fwyaf o bobl yng Nghymru. Credwn fod cynnal system o ddigwyddiadau rhestredig er budd y cyhoedd gan ei fod yn sicrhau bod darlledwyr-am-ddim yn gallu sicrhau bod pawb sy'n talu ffi'r drwydded yn gallu gwyllo digwyddiadau chwaraeon o bwys cenedlaethol. Fodd bynnag, nid ydym o'r farn bod y drefn digwyddiadau rhestredig ar hyn o bryd yn adlewyrchiad cywir o bwysigrwydd rhai cystadlaethau i gefnogwyr. Rydym yn argymhell bod y Llywodraeth yn ychwanegu'r Chwe Gwlad at Grŵp A o'r Digwyddiadau Chwaraeon Rhestredig, er mwyn sicrhau ei statws ar deledu daearol.

Mae'r defnydd o'r Gymraeg mewn chwaraeon yn fynegiant hanfodol o hunaniaeth i lawer. Er ein bod ni'n deall pryderon y gallai gofyniad y Gymraeg leihau gwerth contractau darlledu, credwn fod darparu sylwebaeth Gymraeg yn hollbwysig i fywiogrwydd yr iaith. Nodwn fod Viaplay wedi negodi'n llwyddiannus i S4C ddarparu darlledu Cymraeg. Llwyddodd Amazon Prime Video i ddarparu sylwebaeth Gymraeg ar gyfer gemau rhyngwladol rygbi'r undeb yr hydref. Felly, mae gwasanaethau ffrydio yn barod i sicrhau darpariaeth Gymraeg. Nid yw cod presennol Ofcom yn rhoi grym iddo ddiogelu'r ddarpariaeth Gymraeg a sicrhau ei bod yn parhau. Rydym yn argymhell diwygio cylch gwaith Ofcom i sicrhau y gall ddynodi digwyddiadau yng Ngrŵp A a Grŵp B y Drefn Digwyddiadau Rhestredig a digwyddiadau penodedig sydd heb eu rhestru fel rhai lle mae sylwebaeth fyw yn y Gymraeg yn ofynnol.

Radio

Rydym yn pryderu'n fawr am y dirywiad ymddangosiadol yn y defnydd o'r Gymraeg ar orsafoedd radio masnachol. Mae'r gallu i wrando yn y Gymraeg bob dydd yn hanfodol er mwyn cynnal y Gymraeg ac annog dysgwyr newydd. Nid yw'r fframwaith rheoleiddiol presennol yn ddigon cryf i gefnogi'r Gymraeg ar radio masnachol. Gofynnwn i'r Llywodraeth

ystyried digonolrwydd cylch gwaith Ofcom mewn perthynas â chynnwys Cymraeg ar orsafoedd radio masnachol yng Nghymru.

Mae penderfyniad Ofcom i flaenoriaethu trwyddedau DAB yn diystyru'r lefelau uchel o wrando ar AM/FM yng Nghymru, ac nid yw'n ystyried yr anawsterau o ran signal digidol ar draws rhannau o Gymru. Mae gorsafoedd radio cymunedol yn credu y bydd trwyddedau FM yn eu galluogi i gyrraedd cynulleidfa ehangach. Mae galw clir, ac angen parhaus, am drwyddedau radio FM. Rydym yn argymhell bod Ofcom yn ailddechrau cynnig trwyddedau FM, gan dargedu gorsafoedd radio lleol a chymunedol yn arbennig.

[Meithrin y cyflenwad sgiliau i ddarlledu Cymraeg](#)

Rydym yn pryderu y gallai cyflwyno comisiynu mewnol yn Channel 4 niweidio cwmnïau cynhyrchu annibynnol yng Nghymru. Yn ei hymateb i'r Adroddiad hwn, rhaid i'r Llywodraeth amlinellu'r camau y bydd yn eu cymryd i sicrhau y bydd cyflwyno comisiynu mewnol gan Channel 4 yn helpu yn hytrach na niweidio'r sector cynhyrchu annibynnol yng Nghymru. Rydym yn galw ar y Llywodraeth i wneud newidiadau i'r Bil y Cyfryngau Drafft i adlewyrchu ein pryderon. Hefyd, rydym yn galw ar Channel 4, mewn ymateb i'r Adroddiad hwn, i amlinellu eu hymrwymiad i gomisiynu gwaith gan gwmnïau cynhyrchu o Gymru.

Gall prentisiaethau fod yn ffordd effeithiol a phwerus o ddatblygu gweithlu medrus ac amrywiol. Fodd bynnag, nid yw'r system prentisiaethau presennol o fewn y sector darlledu yn hyblyg, ac nid yw'n adlewyrchu anghenion sector llawrydd, seiliedig ar brosiectau. Rhaid sicrhau diwygiadau sylfaenol i'r Ardoll Brentisiaethau yn y DU. Rydym yn galw ar Lywodraethau'r DU a Chymru i adolygu'r Ardoll Brentisiaethau a chyflymu'r broses o

gyflwyno'r model rhannu prentisiaethau yng Nghymru er mwyn sicrhau eu bod o fudd i'r sector diwydiannau creadigol yng Nghymru.